

Azonosító  
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. május 5.**

# TÖRTÉNELEM

## EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

**2010. május 5. 8:00**

**I.**

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

### OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

## Fontos tudnivalók

**Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!**

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

**Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér!** (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

### **A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!**

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!

**Eredményes munkát kívánunk!**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

## I. Rövid választ igénylő feladatok

### 1. A feladat az ókori görög történelemhez kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

#### a) Nevezze meg a forrásokhoz kapcsolódó csata helyszínét!

A) „Ez a Miltiadész volt tehát az athéniak egyik hadvezére. [...] A hadrend közepén, ahol maguk a perzsák [...] voltak felállítva, a barbárok győztek, [...] de a két szárnyon az athéniak és a plataiaiak kerekedtek felül. [...] A menekülő perzsákat kaszabolva egészen a tengerig üldözték [...] és megtámadták a hajókat.” (Hérodotosz)

Helyszín:.....

B) „Az athéniak [...] mikor látták hogy Attikát felperzselték, és hallották, hogy Athéné szent helyét feldúlták, borzasztóan kétségbeestek. [...] Elhatározták tehát, hogy mindazok, akiket vezérségre választottak <sup>(c)</sup>, üljenek össze, és tanácskozzák meg, hol volna előnyös a tengeri csatát vállalni. [...] Themisztoklész [...] azt tanácsolta, hogy [...] a szorosban nagyon sokat nyernek ők, akik kevés gályával küzdenek a sokszorta nagyobb hajóhad ellen.” (Diodórosz)

Helyszín:.....

#### b) Nevezze meg, ki volt az első forrásban említett ellenséges sereg uralkodója!

Uralkodó neve:.....

#### c) Nevezze meg idegen szóval a második forrásrészletben aláhúzott tisztséget!

Tisztség neve:.....

#### d) Mikor, melyik évszázadban történtek a második forrásban említett események?

Évszázad:.....

#### e) A forrásban említett ellenség legyőzése után Athén melyik korábbi szövetségével keveredett hosszú háborúba?

Állam neve:.....

3 pont	
--------	--

### 2. A feladat a román és gótikus stílus jellegzetességeire vonatkozik.

Válassza ketté az alábbi forrásokat és képeket aszerint, hogy a román vagy a gótikus stílusra vonatkoznak! Írja a betűjeleket a megfelelő oszlopba! (Elemenként 0,5 pont.)

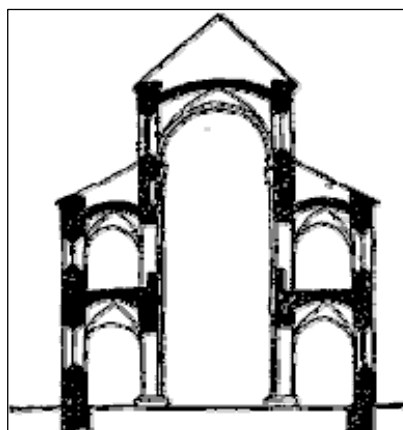
a) „Ha magasabbra akarjuk a boltozatot, az ívet hegyesebbre kell venni, sőt jobb, ha az nem is ív, hanem két összeillesztett körszelet.[...] Legfőbb előnye az volt, hogy magasságát változtatni lehetett, laposabbra vagy hegyesebbre aszerint, ahogy az épület szerkezete kívánta.” (E. H. Gombrich)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

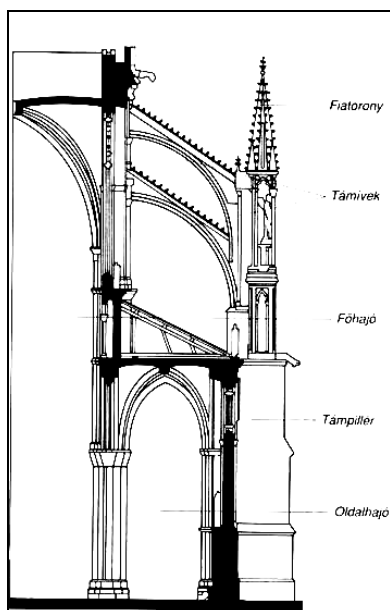
- b) „Az egész templom kívül is, belül is masszív erőt áraszt. Dísz nem sok van, ablak is kevés. Az áttörtetlen nagy falfelületek, tornyok a középkori várakra emlékeztetnek.” (E. H. Gombrich)
- c) „Félkörív az épület külsején és belsejében egyaránt előfordulhat, akár statikai, akár dekoratív feladatok megoldására.” (F. Conti)
- d) „Az üvegfestészet [...] földöntúli fénye nagyban hozzájárult a célul kitűzött misztikus hatás kiváltásához. [...] Ablakai kis színes üveglapocskákból állnak össze, melyeket ólomcsíkok kereteznek.” (M. C. Gozzoli)



e) A kölni dóm



g) Templom keresztmetszete

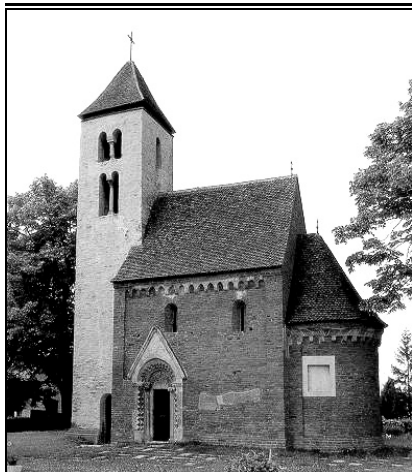


f) Templom vázas szerkezete



h) A jáki templom

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--



i) A csempezkopácsi templom



j) A párizsi Notre-Dame

román	gótikus

5 pont

### 3) A feladat a XIV-XV. század magyar történelméhez kapcsolódik.

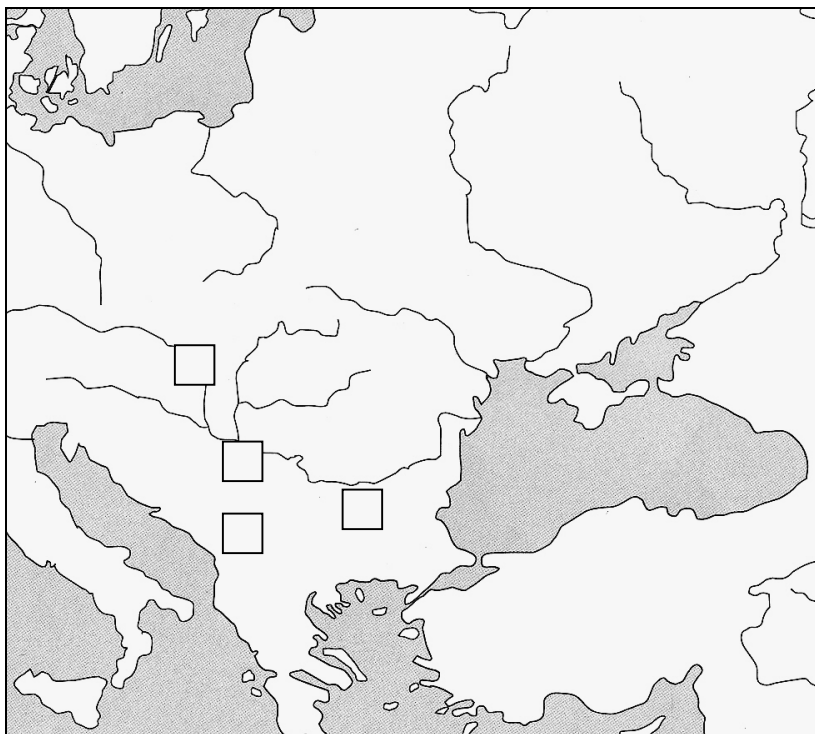
a) Azonosítsa az alábbi forrásokhoz kapcsolódó helyszíneket! Írja be a források betűjelét a térképábrázolat megfelelő négyzetébe! Egy helyszín kimarad! (Elemenként 0,5 pont.)

A) „Miután az első rigómezei csatában<sup>(b)</sup> a törökök szétzúzták a szerb államot, s hazánkat kezdték támadni, Zsigmond nem kis diplomáciai erőfeszítéssel hatalmas lovagsereget vonultatott fel ellenük. Még a távoli Angliából és Franciaországból is szép számmal érkeztek lovagok, akik valószínűleg helyt is álltak volna egy nyugat-európai stílusú ellenféllel szemben, a törökök ellen azonban [...] csúfos vereséget szenvedtek.” (Bertényi Iván – Gyapay Gábor történészek)

B) „A törökök említett császára<sup>(c)</sup> [...] a Duna és a Száva folyamokat, melyek a vár mellett folynak, annyira körülzárta, hogy a várba hajóval sem lehetett segítséget vinni. [...] A hadigépek lövései [...] éjjel-nappal egyre sűrűbben mennydörögtek, és a félelmetes dörgéseket egészen Szeged városáig [...] hallani lehetett.” (Thuróczy János leírásából)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

C) „János cseh király saját fiával, Károllyal és a lengyel királlyal együtt eljött Magyarországra [...] Károly királyhoz<sup>(d)</sup>, hogy örök békeszövetséget kössenek: ez meg is történt. [...] Elhatározták, [...] hogy bármelyiket vagy országukat valami ellenség támadná meg, a többiek kötelesek segítségére sietni.” (Thuróczy János krónikájából)



**b) Melyik évben történt az első forrásban aláhúzott esemény? (0,5 pont)**

Év:.....

**c) Nevezze meg, ki a második szövegrészletben aláhúzott személy! (1 pont)**

Személy:.....

**d) Írja le a harmadik forrásban aláhúzott király uralkodásának kezdő és befejező évét!**  
(Elemenként 0,5 pont.)

Uralkodásának kezdő éve:.....

Uralkodásának befejező éve:.....

4 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**4. A feladat az újkori egyetemes történelemhez kapcsolódik.**

Írja a pontozott vonalra a forrásrészletek segítségével a képeken látható személyek nevét, majd a megadott lehetőségek közül választva kösse hozzájuk a megfelelő vallást, vallási irányzatot!  
(Elemenként 0,5pont.)



a)

„Látványos protestáns koronázást rendeztetett magának. A parlamentet a pápaság angliai jogainak eltörlésére kényszerítette. Az ő idejében vált Anglia a tengerek királynőjévé.” (Szántó György Tibor történész)

Név:.....

Vallás:.....



b)

„Bigottan vallásos protestáns család tehetséges fia volt. Amikor a polgárháború megkezdődött, csapatot szervezett, amelynek maga vezette a kiképzését. Elnevezték magukat independenseknek. A kitűnő hadvezér [...] döntő vereséget mért a király seregére. Lord Protector néven saját kezébe vette az ország legfőbb irányítását.” (Szántó György Tibor történész)

Név:.....

Vallási irányzat:.....



c)

„Vallási bigottsága az inkvizíció türelmetlenségét segítette intézményesíteni Spanyolországban. Ellenségének tartotta a reformációt, a kevesebb adóért és függetlenségért fellépő Németalföldet. Féltestvére döntő győzelmet aratott Lepantónál a török flotta felett.” (Anderle Ádám történész)

Név:.....

Vallás:.....



--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--



d)

„Az országgyűlés kimondja rá a birodalmi kiátkozást. Bölcs Frigyes azonban Wartburg várába szökteti, ahol néhány évig munkálkodik és ez alatt az idő alatt fordítja le a bibliát német nyelvre.” (Léderer Emma történész)

Név:.....

Vallás:.....

**Vallás, vallási irányzat:** iszlám, evangélikus, anabaptista, puritán, katolikus, unitárius, anglikán

4 pont

### 5. A feladat az újkori magyar történelemhez kapcsolódik.

Nevezze meg a források és ismeretei alapján, melyik uralkodó, fejedelem köthető az alábbi forrásrészletekhez! Csak a helyesen leírt név fogadható el! (Elemenként 0, 5pont.)

	Uralkodó, fejedelem neve
<p>a) „A király serege [...] erősen megzavarodott s futásnak eredt, még azután is tovább folyt a harc, de már nem azon a széles síkságon, hanem közvetlenül az ágyúk előtt. [...] A sereg nagy része kénytelen volt [a] mocsarak mellett elterülő völgybe ereszkedni.[...] Sokakat az említett feneketlen mocsár temetett magába. A király testét [...] fél mérföldnyire a Csele nevű falutól egy mély földszakadékban találták meg [...] ebbe fúlt bele lovastul együtt, úgy amint volt, teljes fegyverzetben.” (Brodarics István történétíró)</p>	
<p>b) „Kiskorában uralkodásra nevelték, a Zrínyi család és az erdélyi fejedelmi hagyományok szellemében. Munkács kapitulációja után, tizenkét évesen Bécsbe vitték, anyjától elszakították.[...] Miután Bercsényi szorosabb kapcsolatot teremtett közte és a tizenhárom vármegye köznemesi politikusai között, szervezkedésbe kezdett. [...] Elhatározta, hogy közli a magyar rendek felkelési szándékát a francia királlyal, és segítségét kéri.” (R. Várkonyi Ágnes történész)</p>	



--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<p>c) „1520-ban lépett apja örökébe. [...] Nyomban hódító hadjáratokat indított: 1521-ben bevette a déli végvárrendszer legfontosabb láncszemét, [...] Nándorfehérvárt, [...] a következő évben elfoglalta az Egyiptom és Anatólia közti tengeri utat ellenőrző Rodosz szigetét a johannita lovagoktól. [...] Gyászos emlékezetű [...] csatában [semmisítette meg] a magyar seregeket.” (Múlt-kor- MTI Panoráma)</p>	
<p>d) „Világosan látta, [...] hogy Magyarország önmagában, a Habsburgoktól elszakadva nem sokáig tudna ellenállni a töröknek. [...] A nemzetközi helyzet [...] kedvezőtlené vált számára. 1620 novemberében Prága falai alatt, Fehérhegynél a cseh rendek katasztrofális vereséget szenvedtek [...]. Ahogy a csata híre elterjedt Magyarországon, úgy olvadt el [...] tábora. A fejedelem most már csak azért hadakozott, hogy kedvező feltételekkel köthessen békét.” (Tóth István György történész)</p>	
<p>e) „Mohács után családja egyetlen élő férfi tagja maradt, és hatalma két ország részben, az északkeleti vármegyékben és vajdai méltósága révén Erdélyben is, [...] magánvagyonán és hivatali befolyásán nyugodott. [...] Megkoronázása után [...] igyekezett helyzetét erősíteni. Azt remélte, hogy [...] támogatókra lel Ferdinánd ellenében.” (Sinkovics István történész)</p>	
<p>f) „Uralkodása jórészt a törökök és a franciák elleni hadakozásban telt el. [A Wesselényi-féle szervezkedést] ürügyként használta fel a magyar rendi alkotmány felfüggesztésére, nyílt abszolutizmust vezetett be. [...] A magyar végvári katonákat fizetés nélkül elbocsátotta, mert megbízhatatlannak tartotta őket. [...] Thököly katonai sikerei meghátrálásra készítették.” (Kalmár János történész)</p>	

3 pont

### 6. A feladat az ipari forradalom korával kapcsolatos.

Döntse el a források és ismeretei alapján az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Tegyen X-jelet a táblázat megfelelő helyére! (Elemenként 0,5 pont.)

Év	Millió font	Egy főre/font
1855	508	18,3
1870	774	24,8
1880	932	26,9
1890	1416	37,8
1900	1750	42,5
1910	1881	41,9

Év	Mezőgazdaság	Ipar	Egyéb
1811	35	45	20
1831	28	42	30
1851	21	52	27
1871	14	55	31
1911	9	54	37

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Állítás	Igaz	Hamis
a) A mezőgazdasági fejlődés biztosította a nemzeti jövedelem folyamatos növekedését.		
b) A mezőgazdasági dolgozók aránya 1831 és 1871 között 50 %-kal csökkent, míg az iparban foglalkoztatottak aránya ugyanilyen mértékben nőtt.		
c) Az ipari forradalom Angliából, a XVIII. században indult útjára.		
d) A Stephenson-féle gőzhajó az első ipari forradalom jellemző találmánya volt.		
e) A brit nettó nemzeti összjövedelem 1880 és 1910 között megduplázódott.		
f) Az első ipari forradalom húzóágazata Angliában a textilipar volt.		

3 pont

**7. A feladat a reformkorral, a reformkori társadalom rétegződésével, életviszonyaival kapcsolatos.**

**a) Kapcsolja a megfelelő társadalmi réteget az alábbi forrásrészletekhez! Válasszon a felsorolt lehetőségek közül! (Elemenként 0,5 pont.)**

1) „Szívesen látta a reformellenzéknek azt a javaslatát, hogy a városok [...] ne csak [...] egy, hanem több szavazattal bírjanak. [...] Elsősorban német anyanyelvűek voltak, [...] sokan lelkesen csatlakoztak a magyar reformmozgalomhoz. Nyilvánvaló azonban, hogy [...] a nemzeti liberális törekvéseknek nem lehetett kezdeményezője és vezetője.” (Kosáry Domokos)

Társadalmi réteg: .....

2) „Közülük kerültek ki [az] alispánok, főjegyzők, országgyűlési követek. Kultúráját [...] a hagyományosabb, latinos műveltség jellemezte. [...] Széles közigazgatási gyakorlata a reformkor egyik legsikeresebb politikai csoportjává emelte.” (Veliky János)

Társadalmi réteg: .....

3) „Vagyontalan többségükben a polgári reformot illetően nem alakult ki határozott érdekeltség, kiszámíthatatlan politikai viselkedésük erre vezethető vissza. [...] Náluk a konzervatív és a liberális propaganda egyaránt meghallgatásra talált. [...] Jelentős létszáma a politikából kizárhatatlanná tette.” (Veliky János)

Társadalmi réteg: .....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4) „Élén társadalmilag elismert szabad [...] elemek: jászok, kunok, hajdúk, székelyek, erdélyi szászok [...] állottak. [...] Legnagyobb hányadának sorsát [...] a földesúri és állami terhek rendszerének alakulása befolyásolta. [...] Állami adója bizonyos hányadának megfelelő összeget a megye igazgatási költségeire fizetett.” (Vörös Károly)

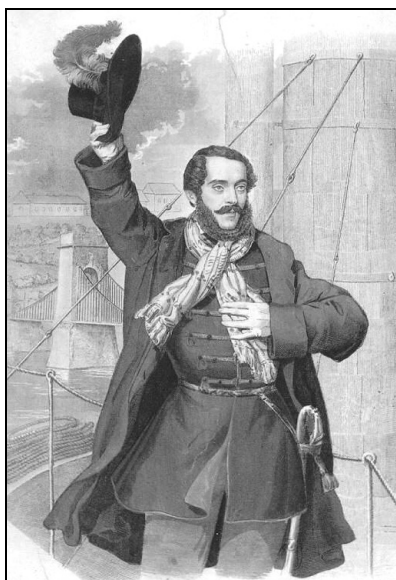
Társadalmi réteg: .....

5) „Helyzetének köszönhetően önálló politikai képviselőhez, hivatalviselési előjogokhoz jutott (örökletes vármegyei főispánság, [...], birodalmi hivatali posztok). [...] Tekintélyét elsősorban vagyonának köszönhette.” (Veliky János)

Társadalmi réteg: .....

**Társadalmi rétegek:** papság, középbirtokos nemesség, kisenemesség, parasztság, polgárság, arisztokrácia

**b) Nevezze meg (teljes név, helyesen leírva), kiket ábrázolnak az alábbi képek, majd írja le, melyik társadalmi rétegből származtak! (Elemenként 0,5 pont.)**



1.  
Név: .....

Társadalmi réteg: .....



2.  
Név: .....

Társadalmi réteg: .....

**c) Nevezze meg az alábbi forrás segítségével a reformkori társadalmi átalakulás egyik alapfogalmát! (0,5 pont)**

„Más részről közönségesen el van ismerve, hogy a nép általjában véve magát ön pénzen megváltani teljesen képtelen.” (Desseffy Aurél)

Fogalom: .....

5 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**8. A feladat az olasz fasizmussal kapcsolatos.****Válaszoljon a források és ismeretei alapján a kérdésekre!**

„Alig érkezik ugyanis Rómába annak híre, hogy a fasiszták a főváros felé menetelnek,<sup>(a)</sup> a király elutasítja az ostromállapot kihirdetésének aláírását és elhatározza, hogy [...] új kormány megalakítására [...] ad megbízást.” (Federico Chabod történész)

**a) Írja le, melyik évben történt az aláhúzott esemény! (0,5 pont)**

Év:.....

**b) Nevezze meg, ki kapott kormányfői megbízást!**

Név:.....(0,5 pont)

„Olaszország elismerte a pápa szuverenitását. [...] Ezzel Róma szívében, mintegy másfél négyzetkilométer kiterjedésű területen új, önálló, az olasz királyságtól elvben teljesen független egyházi államot létesített.” (Kis Aladár történész)

**c) Húzza alá az alábbiak közül a fenti forráshoz kapcsolható fogalmat! (1 pont)**

1. Vatikáni zsinat

2. Lateráni egyezmény

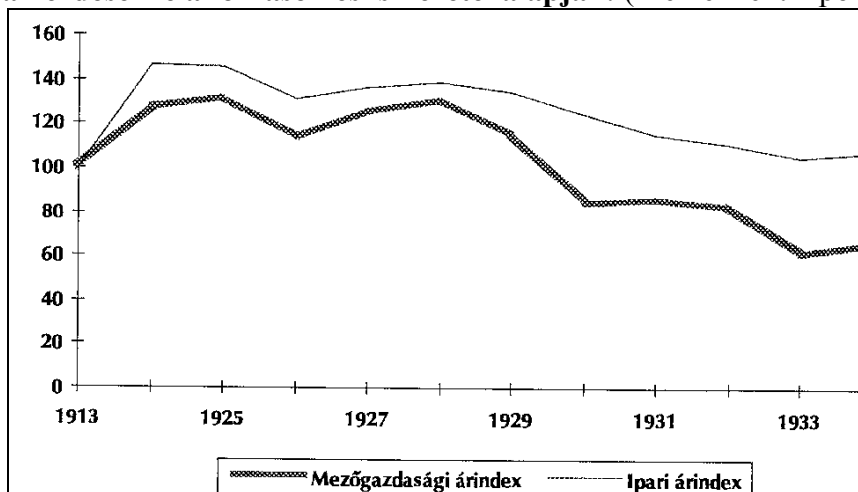
3. Római szerződés

„A szakszervezetek a fasiszták irányítása alá vándoroltak, akik először 13, majd 22 testületet [...] hoztak létre az alapvető iparágak ügyeinek kezelésére. Ezeket a testületeket a [...] miniszter felügyelte, s azt a célt szolgálták, hogy a munkaadók és a munkások az állam vigyázó tekintetétől kísérvé békésen meg tudjanak egyezni egymással.” (Martin Roberts történész)

**d) Nevezze meg a fenti forrásban leírt jelenséget szakkifejezéssel! (1 pont)**

Szakkifejezés:.....

3 pont

**9. A feladat a két világháború közötti Magyarország gazdaságához kapcsolódik.****Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei alapján! (Elemenként 1 pont.)**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**a) Válassza ki aláhúzással az alábbi lehetőségek közül, melyik szakkifejezés illik az 1928 és 1930 közötti idősakra!**

bruttó nemzeti össztermék      eladósodás      agrárrolló      ipari konjunktúra

„A kormány, hogy az eladósodott gazdaságok tömeges csődjét megakadályozza, [...] adósvédelmi intézkedések sorát hozta. [...] Felhatalmazást kapott, hogy 100 millió pengő <sup>(b)</sup> hitelt vegyen fel a Magyar Nemzeti Banktól.” (Honyvári János történész)

**b) Írja le, mikor vezették be a forrásban aláhúzott pénznemet és milyen pénzegységet váltott fel!**

Év:.....

Korábbi pénznem:.....

**c) Nevezze meg, ki volt a kormányfő (teljes név) a forrásban szereplő pénzreform idején!**

Név:.....

**d) Írja be a kipontozott helyre illő választ! Válasszon a felsorolt lehetőségek közül!**

Azért, hogy a sorozatos bankcsődöket elkerüljék, a magyar kormány 1931 július 14-én  
.....rendelt el.

pénzreformot

bankalapítást

bankzárlatot

hitelfelvételt

5 pont	
--------	--

**10. A feladat az 1956-os forradalommal és szabadságharccal kapcsolatos.**

**a) Állítsa a betűjelek segítségével időrendi sorrendbe a képek és szöveges források történéseit! Kezdje a legkorábbival! (Helyes sorrend 1 pont.)**



A) A Kossuth-téri sortűz áldozatai

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

B) *A Sztálin-szobor ledöntése*

C) „Itt Nagy Imre beszél, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke. Ma hajnalban a szovjet csapatok támadást indítottak fővárosunk ellen a nyilvánvaló szándékkal, hogy megdöntsék a törvényes magyar demokratikus kormányt. Csapataink harcban állnak! A kormány a helyén van. Ezt közlöm az ország népével és a világ közvéleményével.” *(Nagy Imre rádióbeszéde)*

D) „Az összes szovjet csapatoknak azonnali kivonását követeljük Magyarországról a békeszerződés határozatai <sup>(b)</sup> alapján. [...] A Magyar Dolgozók Pártjában <sup>(c)</sup> alulról felfelé, titkos alapon új alap-, közép-, és központi vezetők választását követeljük, ezek a legrövidebb időn belül hívják össze a pártkongresszust és válasszanak új Központi Vezetőséget. [...] A kormány alakuljon át Nagy Imre elvtárs vezetésével, a sztálinista Rákosi-korszak minden bűnös vezetőjét azonnal váltsák le. [...] Általános, egyenlő és titkos választásokat követelünk az országban több párt részvételével, új nemzetgyűlés megválasztása céljából. Követeljük a munkásság sztrájkjogának biztosítását.” *(A budapesti Műszaki Egyetem gyűlésének kiáltványából)*

**Sorrend:**

1.	2.	3.	4.

**b) Nevezze meg, hol és mikor (év, hónap) kötötték azt a békeszerződést, amelyre a forrásban aláhúzott (b) rész utal!** (Elemenként 0,5 pont.)

*Helyszín:*.....

*Év, hónap:*.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**c) Nevezze meg a forrásban aláhúzott párt (c) utódját! (1 pont)**

Párt neve:.....

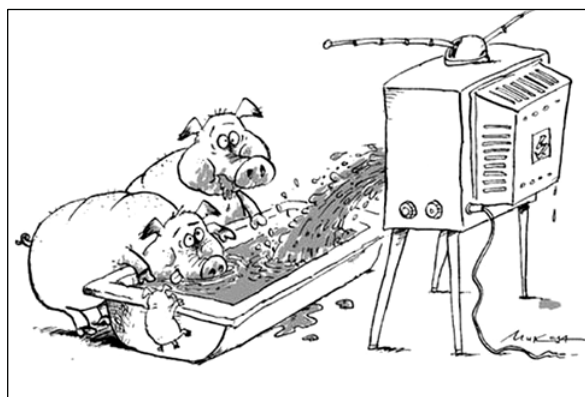
3 pont	
--------	--

**11. A feladat a fogyasztói társadalom sajátosságaihoz kapcsolódik.**

**a) Párosítsa a számok és a betűk segítségével a képeket a hozzájuk leginkább köthető szöveges forrásokkal! Egy szöveges forráshoz nem tartozik kép! (Elemenként 0,5 pont.)**



1) A „Ne vásárolj semmit Nap” plakátja



2)



3)

**A)** „Az Egyesült Államokban [...] évente az élelmiszerek 30 százaléka megy kárba, hozzávetőleg 48 milliárd dollár értékben, nemcsak a konyhákban, éttermekben, háztartásokban, hanem már a feldolgozás, a szállítás és az értékesítés során is. [...] Miközben a világ egyik fele éhezik, a másik túltáplálja magát. [...] Globálisan elegendő az élelmiszer, csak az elosztásban, illetve a rossz szokásokban van a probléma.” (ENSZ)

**B)** „A fogyasztás a birtoklásnak egy formája a mai bőséggel rendelkező társadalmakban. [...] A fogyasztás szerepe kettős minőségű: csökkenti a félelmet, mert a már elfogyasztottat nem vehetik el tőlem, ugyanakkor mind több fogyasztásra is kényszerít, hiszen a már egyszer elfogyasztott nem elégít ki többé.” (Erich Fromm)

**C)** „A meggyőzés az élet valamennyi ösvényén fölbukkan. Szinte minden politikus szerződött média-szakértőt és politikai reklámügynököt [...]. Több [...] imidzs-formáló [arculat] vállalat dolgozik azon, hogy vállalatok és egyének kedvezőbb képet mutathassanak magukról. [...] A meggyőzés nem érvekkel történik, hanem alapvető emberi érzelmeinkre ható szimbólumokkal.” (Pratkanis-Aronson)

**D)** „A világot a világból való kivonulással úgysem lehet megmenteni. A világ menthetetlenül képen marad. A képtagadó remetek [...] legfeljebb egy-egy elismerő



--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

röffentést válthatnak ki a képzabálók boldogan tülekedő tömegéből. De még az sem nekik, hanem képüknek szól, mely különcként [...] mutatja fel őket. A tömegkulturális világvályú perspektívájából a szellem képtelen világa homoksivatagnak látszik. És kinek van kedve sáskán és gyökéren – filozófián és művészetén – tengődni, ha lakodalmi asztalok dús terítékét is választhatja: szappanoperákat, akciófilmeket [...] nézhet.” (Szilágyi Ákos esztéta, író)

Párok:

1	
---	--

2	
---	--

3	
---	--

b) Nevezze meg, milyen fogalom kapcsolható az alábbi szervezetekhez és képhez! (0,5 pont)

Green Peace
Európai Zöldek
ÖKO-Park
Critical Mass



Fogalom: .....

c) Nevezze meg, milyen ökológiai problémához kapcsolódik az alábbi karikatúra! (1 pont)



A táblán a felirat: Északi sark

Jelenség: .....

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**12. A feladat a mai magyar társadalommal kapcsolatos.****Válaszoljon a források és ismeretei alapján a kérdésekre!**

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.” (Részlet az Alkotmányból)

**a) Húzza alá a felsoroltak közül azt a jelenséget, amely akkor következik be, ha a fenti forrásban leírtakat nem tartják be! (1 pont)**

asszimiláció

integráció

diszkrimináció

szocializáció

**b) Párosítsa a forrásokat a szociális ellátásra vonatkozó fogalmakkal! Írja a fogalmat a pontozott vonalra! Egy fogalom kimarad! (Elemenként 0,5 pont)**

1) „Olyan havi rendszerességgel járó támogatás, amelyre a szülő, [...] a nevelőszülő vagy a gyám jogosult a saját háztartásában nevelt gyermeke 3. életévének betöltéséig, ikergyermekek esetében a gyermekek tankötelessé válása évének végéig, [...] tartósan beteg vagy a súlyosan fogyatékos gyermekek esetén a 10. életév betöltéséig.” (1998. évi LXXXIV. tv. 20. § (1) bek.)

**Fogalom:**.....

2) A gyermek nevelési, iskoláztatási költségeihez az állam havi rendszerességgel járó támogatása. A közoktatási intézményben tanulmányokat folytató gyermek után annak a tanévnek a végéig jár, amelynek időtartama alatt betölti a 23. életévét. (1998. évi LXXXIV. tv. alapján)

**Fogalom:**.....

3) Az időskorúak és hozzátartozóik megélhetésének biztosítása érdekében kialakított ellátás. Olyan keresettől, jövedelemtől függő rendszeres pénzellátás, amely meghatározott szolgálati idő megszerzése esetén a biztosítottnak (volt biztosítottnak), illetve hozzátartozójának jár. (1997. évi LXXXI. tv. alapján)

**Fogalom:**.....

**Fogalmak:** nyugdíj, munkanélküli segély, gyermekgondozási segély, családi pótlék

**c) Húzza alá a felsoroltak közül azt, amelyikre az alábbi meghatározás illik! (0,5 pont)**

Elősegíti az oktatás résztvevőit (tanárokat, diákokat, oktatókat, hallgatókat stb.) illetve azok közösségeit megillető, oktatással kapcsolatos állampolgári jogok érvényesítését. Működése során kizárólag az oktatási miniszternek tartozik felelősséggel. (40/1999. (X. 8.) OM rendelet alapján)

oktatási miniszter

iskolaigazgató

oktatási ombudsman

polgármester

3 pont

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<b>I. Egyszerű, rövid feladatok</b>	<b>maximális pontszám</b>	<b>elért pontszám</b>
1. Ókori Görögország	3	
2. Román és gótikus stílus	5	
3. XIV-XV. századi magyar történelem	4	
4. Vallási irányzatok az újkorban	4	
5. Újkori magyar történelem	3	
6. Ipari forradalom	3	
7. Reformkori társadalom	5	
8. Olasz fasizmus	3	
9. A két világháború közötti gazdaság	5	
10. 1956-os forradalom és szabadságharc	3	
11. Fogyasztói társadalom	3	
12. Mai magyar társadalom	3	
<b>Összesen</b>	<b>44</b>	

\_\_\_\_\_  
javító tanár

Dátum: .....

	elért pontszám <b>egész számra</b> kerekítve	programba beírt <b>egész</b> pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		

\_\_\_\_\_  
javító tanár

\_\_\_\_\_  
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....

#### Megjegyzések:

- Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
- Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

Azonosító  
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2010. május 5.**

# **TÖRTÉNELEM**

## **EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA**

**2010. május 5. 8:00**

**II.**

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS  
MINISZTERIUM**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

## Fontos tudnivalók

**Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!**  
Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

### **A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!**

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

### **A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:**

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

### **Tájékoztatásul:**

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

**Eredményes munkát kívánunk!**



--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

## Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **négyet** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:  
kidolgozandó:

**kettő** rövid és **kettő** hosszú feladat, amelyek közül **mindegyik más-más korszakra** és legalább **kettő a magyar történelemre** vonatkozik.

**Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!**

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Iszlám vallás	rövid
	14.	A XVI. századi spanyol külpolitika	hosszú
	15.	Német egység	rövid
	16.	A fejlődő országok főbb problémái	hosszú
Magyar történelem	17.	Géza fejedelem uralkodása	rövid
	18.	A mohácsi csatavesztés okai	hosszú
	19.	A reformkori gazdaság jellemzői	rövid
	20.	Budapest világvárossá válása	hosszú
	21.	Teleki Pál politikai pályája	rövid
	22.	A pártállam visszaállításának jellemzői	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

**Ellenőrizze választása helyességét** az alábbi táblázat kitöltésével!

A feladatválasztás szempontjai	Igen
Négy feladatot választott?	
Legalább két magyar történelmi feladatot választott?	
Legalább egy egyetemes történelmi feladatot választott?	
Két rövid és két hosszú feladatot választott?	
Mind a négy kiválasztott feladata különböző korszakból való? (A táblázatban a korszakokat a kettősvonal választja el.)	
Egyértelműen jelölte feladatválasztásait?	

A feladatok közül **csak a választott négyet dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**13. A feladat a korai középkorhoz kapcsolódik.***(rövid)*

**Mutassa be a források és ismeretei alapján az iszlám vallás születésének körülményeit, alapvető vonásait, jellegzetességeit! Használja a középkorai történelmi atlaszt!**

„Allah az egyetlen és örök isten. Nem nemz, és nem nemzették, és egyetlen lény sem hasonló hozzá.” *(Korán)*

„Ti hívők! Előíratott nektek a böjtölés, amiként előíratott azoknak, akik előttetek éltek. [...] [Böjtöljete] bizonyos számú napig! [...] [A böjt ideje] a Ramadán hónap, amikor a Korán mint útmutatás [első ízben] küldetett le az emberek számára.” *(Korán)*

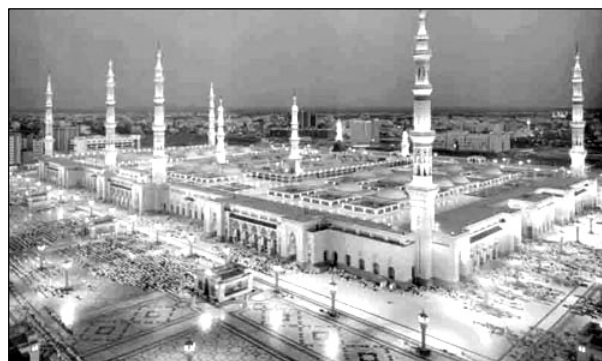
„Talán félték attól, hogy [...] adományokat adjatok? [...] Végezzétek el az istentiszteletet és adjátok oda a zakátot [alamizsna] és engedelmeskedjete Allahnak és küldöttének! Allahnak tudomása van arról, amit cselekszete.” *(Korán)*

„Végezzétek el a zarándoklatot [...] Allahnak! Ha akadályozva lennéte, akkor [engesztelésképpen ajánljate föl] áldozati állatot, ami könnyen előteremthető nektek!” *(Korán)*

„Harcoljate Allah ösvényén azzal, aki harcol veletek, csak ne lépjete túl az előírást úgy, hogy ti kezdete elsőnek a harcot. [...] És öljete őket, ahol csak rájuk találtok, és üzzete őket onnan, ahonnan ők elúznak benneteket.” *(Korán)*



*Mohamed próféta beszédet mond*



*A mekkai Nagymecset*

„A napi ötszöri imát minden muszlimnak, férfinak és nőnek el kell végezni. A szülőknek saját életükkel kell példát mutatniuk és tanítaniuk gyermekeiknek, amint elérték a 7 éves kort, hogyan kell az imát végrehajtani.” *(Magyar Iszlám Közösség)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
<b>Vizsgapont</b>	<b>7</b>	

**14. A feladat a kora újkori egyetemes történelemhez kapcsolódik.** (hosszú)

**Mutassa be a források és ismeretei alapján a XVI. századi spanyol külpolitika jellegzetességeit! Válaszában térjen ki a külpolitikát alakító és befolyásoló tényezőkre, Spanyolország külpolitikai szerepének változására! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!**

„A magas szerződő felek a már felfedezett és a jövőben felfedezendő földrészekkel kapcsolatban felmerült kérdések és viták eloszlására megállapodtak abban, hogy északról délre egy egyenes vonalat húznak a Zöldfoki-szigetektől 370 legua [1 spanyol legua = 5,5 km] távolságra nyugat felé. Mindazok a szigetek, illetve szárazföldi területek, amelyeket Portugália királya, illetve az ő hajói fedeztek fel vagy fel fognak fedezni, ezen határvonaltól keletre, az említett portugál király úr és az ő utódai örökös tulajdonába [...] mennek át.” (Részlet a tordesillasi szerződésből; 1494)

„Hogy az indiánokat még inkább meggyőzzük, és arra bátorítsuk, hogy keresztények legyenek és értelmes ember módjára éljenek, néhány helytartót küldünk ezekre a szigetekre, melléjük papokat adunk, akik majd prédikálnak nekik és [...] hírül adják nekik, hogy a mi alattvalóink.” (Izabella királynő rendeletéből)

„Senki se akadjon, aki Luther Márton, [...] Kálvin János és más eretnekfőnökök, hamis tanítók, az Anyaszentegyház által kárhoztatott más tévelygések terjesztőinek akár nyomtatott, akár kézzel írott műveit kinyomtatni, másolni, birtokában tartani, őrizgetni, eladni, vásárolni [...] merészelné.” (V. Károly rendeletéből)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„A spanyolok ebben a tartományban igen hosszú ideje csak azon fáradoznak, hogy valami módot találjanak arra, hogy az Alföldünket teljesen önkényesen kormányozzák. [...] Ezért van az, hogy visszaélve Őfelsége jószágával, rábeszéltek, hogy ezeken az Alföldeken az inkvizíciót vezesse be. [...] Fegyvert ragadunk, hogy [...] a spanyolok kegyetlenkedéseinek véget vessünk. [...] Felhívunk tehát minden hű németalföldi alattvalót, hogy legyen segítségünkre.” *(Orániai Vilmos felhívásából)*

„Külföldi eladásaink és vételeink óriási aránytalanságából [...] arra következtethetünk, hogy Spanyolországból évente átlag 15 millió piasztart aranyban és ezüstben visznek ki. [...] 1492-től 1595-ig Nyugat-Indiából 2 milliárd pezeta aranyat és ezüstöt hoztak be Spanyolországba, s megközelítőleg ugyanekkora nem nyilvántartott összeget, és az egész mennyiségből Spanyolországban nem maradt több, mint 200 millió pezeta, 100 millió pénzben, 100 millió ingóságokban.” *(J. de Ustaríz; 1724)*

„Mikor szemlét tartottak, látták, hogy az egyesült hajóhad a pápa 19, a spanyol király 81 gályájából, 20 egyéb hajóból és a velenceiek néhány nagyobb teherhajójából, 103 máltai hajóból és a savoyai herceg 3 gályájából állt. [...] A török flotta Lepantóból indult ki Ali tengernagy [...] parancsnoksága alatt.” *(Saranzo Alvizar; 1571)*

„A spanyol király armadája Portugáliából indult 135 vitorlással. [...]. A két armada ismét összeütközött, és nyolc órán keresztül tüzeltek egymásra [...]. A Calais előtti csatában a spanyolok, mint a foglyok állítják, négyezer embert veszítettek. [...] Ezek után elvitorláztak és az angolok öt napig üldözték őket. [...] Mivel a flottájuknak nem volt friss vize, Írország mellett sok lovat és öszvért dobtak a tengerbe. [...] Mikor az armada utoljára még együtt volt, már nem volt erősebb 78 hajónál.” *(A Fuggerek újságjából)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	OSZTÓSZÁM 3	
<b>Vizsgapont</b>	<b>16</b>	

**15. A feladat a XIX. századi egyetemes történelemhez kapcsolódik (rövid)**

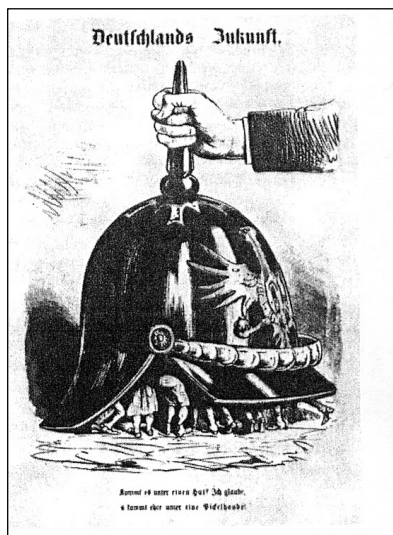
**Mutassa be a források és ismeretei segítségével a német egység kialakulásának okait, folyamatát, ismertesse jellegzetességeit! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!**

„Poroszország királyai felismerték [...], hogy egy országban a jólét csak akkor növekedhet, ha szilárd hatalom védelmezi az ipart és a kereskedelmet. [...] A hadsereg nevelő hatását nagyra értékelték. Semminek nincs nagyobb szociális hatása, mint az általános hadkötelezettségnek. [...] A tisztikarnak mint a fegyveres nép nevelőjének és vezetőjének magas hivatásának megfelelő megkülönböztetett hely jutott az államban. [...] Korán felismertem, hogy fejlett technikánk minél szélesebb körű alkalmazása nélkülözhetetlen a hadseregben.” (II. Vilmos császár visszaemlékezéseiből)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„Az olasz Risorgimento [újjaszületés] példája aktivizálta az 1848-as forradalom óta egy helyben topogó német politikát. 1859 késő nyarán [...] Német Nemzeti Szövetség alakult. [...] Befolyásos személyek csatlakoztak, hercegek, nemesek, tanárok és üzletemberek. [...] Arra törekedtek, hogy az egységes Németországot parlamentáris kormány irányítsa, és [...] ne osztrák, hanem porosz vezetéssel egyesüljön.” (Martin Roberts történész)

„Az ipar nekilendülése, a gyors és tartós gazdasági növekedés 1850 körül kezdődött. [...] A német gazdaság évente átlagosan 2,5 százalékkal nőtt. [...] Az ipari termelés a kétszeresére, a kereskedelmi forgalom a háromszorosára nőtt, miközben a mezőgazdaság sem stagnált. Viharos sebességgel terjedtek el a gőzgépek. Új iparágak és új ipari góccok jöttek létre. [...] Az 1850-ben hatezer kilométer hosszú vasúthálózat 1870-re már megközelítette a húszezer kilométert. [...] Az előfeltételek többségében adottak voltak. [...] Ezt egészítette ki az 1850 után kiépülő bankrendszer.” (Bihari Péter történész)



Németország jövője (korabeli karikatúra)

### Kronológia:

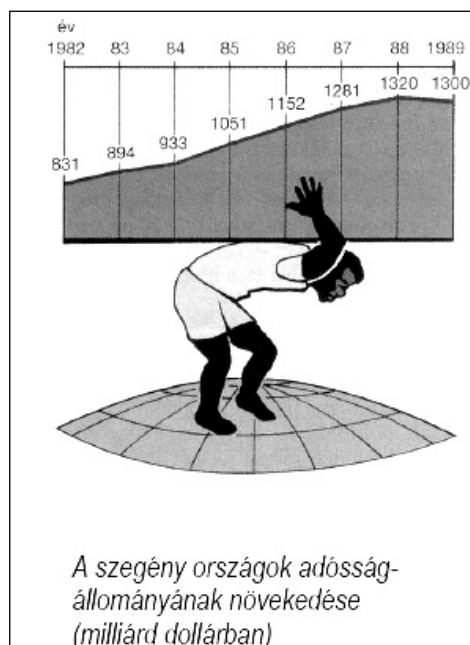
- 1834 – Német Vámegyesület (Zollverein)
- 1861 – I. Vilmos trónra lépése
- 1862 – Bismarck kancellári kinevezése
- 1866 – Porosz-osztrák háború
- 1870 – Porosz-francia háború
- 1871 – A Német Császárság kikiáltása

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
<b>Vizsgapont</b>	<b>7</b>	

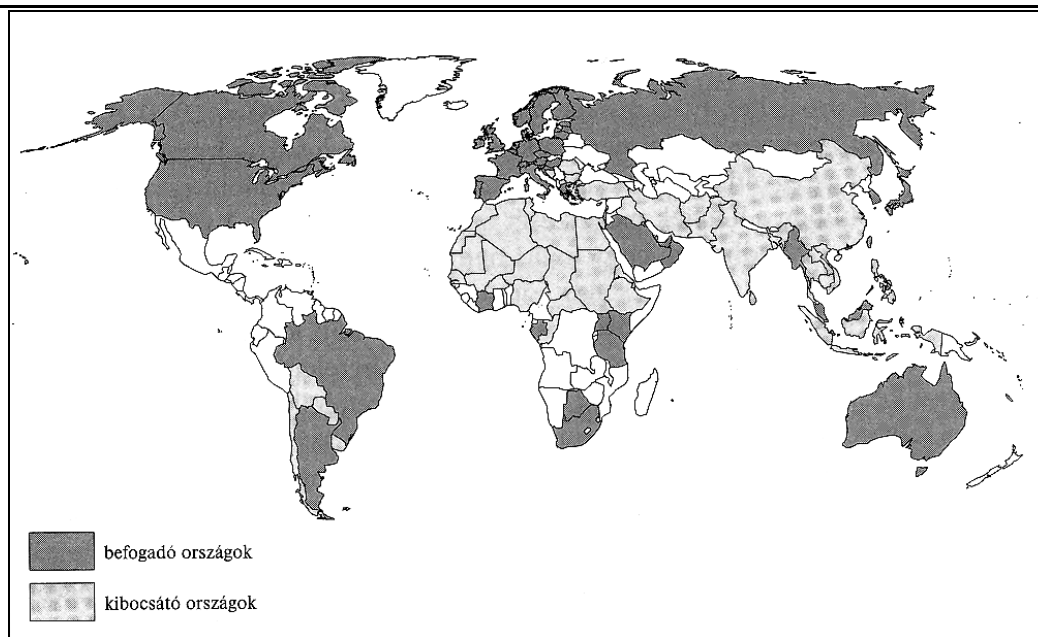
**16. A feladat napjaink egyetemes történelméhez kapcsolódik.** *(hosszú)*

**Mutassa be a források és ismeretei alapján a fejlődő országok főbb problémáit napjainkban! Válaszában térjen ki a hasonlóságokra és különbségekre, gazdasági, társadalmi és politikai szempontokra is!**





--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--



*A Föld embereket befogadó és kibocsátó országai (2000)*

<b>A gyermekhalandóság változása néhány országban</b> (ezer gyermekre jutó halálozás)			
<b>Ország</b>	<b>1901- 1910</b>	<b>1950</b>	<b>1987</b>
Ausztrália	87	23,8	8,7
Franciaország	132	46,2	7,8
Japán	156	52,7	4,8
Egyesült Államok	97	28,1	10,4
Brazília		107,3	45,3
India		185	130
Nigéria		87,2	124
Tunézia		193	125

„Március 12-én a város különböző pontjain tíz, nagy hatóerejű bomba robbant. Háromszáztizenheten haltak meg, köztük sok muzulmán. Ennek ellenére a muzulmánok ünnepelték a tetteseket. [...] Bombayben 1,6 millió muzulmán él: a város lakosságának több mint 10%-a. [...] Robbantak a bombák, és a hinduknak rá kellett ébredniük, hogy [...] védtelenek.”  
(Suketu Mehta *New Yorkban élő indiai újságíró; 1995*)

„Észak és Dél nagyjából a gazdag és szegény, fejlett és fejletlen megjelölésnek felel meg. Észak [...] a világ népességének negyedével, jövedelmének négyötödével rendelkezik. [...] Az északi országok gazdasági erejüknek köszönhetően uradják a világgazdasági rendszert: ennek szabályait és előírásait, továbbá a kereskedelem és pénzügyi finanszírozás nemzetközi intézményeit.” (Részlet a *Brandt-jelentésből*)

„[Dél-Afrikában] a gazdaság növekedésének üteme elmaradt a lakosság növekedési rátájától; a hivatalos adatok szerint a munkanélküliségi mutatók megközelítették a 30 százalékot; a lakáshelyzet, az oktatás, az egészségügyi, az ivóvízellátás és a villamosítás iránti igény messze meghaladta a kormány teljesítőképességét. [...] Az arany világpiaci árának zuhanása érzékenyen érintette a dél-afrikai aranyipart. Bányákat zártak be, és komoly megszorító intézkedéseket hoztak. A munkanélküliségi ráta 33 százalékra ugrott, és mintegy 3 százalékkal nőtt évente. Az alacsony termelékenység és a magasba szökő bűnözési mutatók hozzájárultak ahhoz, hogy a Dél-Afrikába irányuló közvetlen külföldi befektetések visszaessenek. A jövedelmek továbbra is egyenlőtlenül oszlottak meg. A népesség körülbelül 77

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

százalékát kitevő feketék még mindig a leghátrányosabb helyzetű osztályt alkották. Az AIDS terjedése riasztó méreteket öltött, s lassanként országos járvánnyá nőtte ki magát.” (Fage és Tordoff történészek az apartheid felszámolás után)

<b>Az életszínvonal mutatói néhány országban (1985)</b>			
<b>Ország</b>	<b>Születéskor várható élettartam (év)</b>	<b>Felnőttek írástudása (%)</b>	<b>Egy főre jutó hazai össztermék (dollár)</b>
Japán	78	99	13 135
Ausztria	74	99	12 386
USA	76	96	17 615
Magyarország	71	98	4 500
India	59	43	1 053
Afganisztán	42	24	..1 000
Niger	45	14	452

„A világ legnépesebb országa Kína, ahol az adatok szerint 1,3 milliárdnál is többen élnek. Kínában a túlnépesedés már évtizedek óta probléma, a hivatalos családpolitika az egygyerekes családmódot támogatja, immár komoly anyagi juttatásokkal. [...] A második legnépesebb ország India 1,1 milliárd

lakóval, de itt nem korlátozzák a népegszaporulatot, ezért a jóslások szerint idővel Kína elé kerülhet népességét tekintve az ország. [...] Kínában és Indiában lakik a Föld népességének 37 százaléka.” (Index, internetes hírportál; 2006)





--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**18. A feladat az újkori magyar történelemhez kapcsolódik.***(hosszú)*

**Mutassa be a források és ismeretei alapján, hogy 1490 után milyen okok vezettek a mohácsi csatavesztéshez! Válaszában térjen ki gazdasági, társadalmi, katonai és politikai körülményekre, a csatavesztés fontosabb következményeire! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!**

„A magyar országnagyok [...] elvetették a Mátyás által behozott 'újításokat', főképp a rendkívüli hadiadót, de ezenkívül gúzsba kötötték a király [II. Ulászló] pénzgazdálkodását. [...] Megkövetelték, hogy a király többnyire Magyarországon tartózkodjék, csak magyar tisztségviselőkkel vegye körül magát, a jövedelmeket, országos tisztségeket csak magyaroknak adja [...]. Később arra is kötelezték a királyt, hogy a szolgálatába állt zsoldosokat saját pénzéből fizesse.” (Bertényi Iván – Gyapay Gábor történészek)

„1491 végén [...] megint együtt volt a [...] fekete sereg, [...] ahol zsoldhátralékaik, valamint ellátatlanságuk miatt nagy pusztítást végeztek. 1492-ben ezért áthelyezték őket a végvidékre azzal, hogy a török ellen vessék be a sereget. Itt is folytatták azonban a rablást, úgyhogy végül Kinizsi Pál, az Alsó részek főkapitánya a végvári csapatokkal, valamint a déli megyék mozgósított bandériumaival a Száva mellett megütközött velük, és súlyos vereséget mért rájuk.” (Kubinyi András történész)

„A két, egymással rivalizáló párthoz tartozó földesurak abban egy nézetben voltak, hogy a jobbágyok Mátyás halála óta csökkent adóterhei révén felszabaduló javakat megkaparintsák. [...] A XV. század végétől egymást követték a parasztságot megszorító intézkedések. [...] A mezővárosi jobbágyok korábban együttesen adóztak, most személyenkénti fizetésre kényszerítették őket. Eltiltották a jobbágyokat a vadászattól és a madarászattól. Szigorították a jobbágyköltözködés feltételeit.” (Bertényi Iván – Gyapay Gábor történészek)

„A hatvan esztendeig kiválóan helytálló déli végvárrendszeren a törököknek először 1521-ben sikerült rést vágniuk.[...] I. Szulejmán (1520-66) [...] a magyar határoknál tette próbára katonai képességeit, amelyek bizonyítására apja életében egyáltalán nem volt módja. [...] Az egyesült oszmán sereg Nándorfehérvár alá vonult, amelyet minden oldalról támadtak és erősen lőttek. [...] Végül a vár - hatvanhat napos helytállás után - nem rohammal, hanem feladás útján került Szulejmán birtokába.” (Kubinyi András történész)



*Dózsa György kivégzése*

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

„Őfelsége a király olyan súlyos anyagi helyzetben van, hogy gyakran még konyhája költségeit sem tudja fedezni, az urak viszálykodnak, a nemesség pártokra bomlott, de még ha mindnyájan összetartanának is, mit tehetnének a török ellen, amikor legegyszerűbb hadifelszerelésük sincsen meg?” *(Antonio Giovanni Burgio pápai követe jelentéséből; 1526, január)*

„Az egész Európát megrázó vetélkedés I. Ferenc francia király és V. Károly német-római császár között nagyban meghatározta Magyarország külpolitikai mozgásterét is. Különösen így volt ez azután, hogy a francia udvar I. Ferenc 1525-ös fogsága idején segélykérő levelet küldött a szultánhoz Isztambulba. Ezzel előrevetítődött egy Habsburg-török összezapás árnyéka. A magyarok lehetősége tulajdonképpen két rossz közötti választássá szűkült.” *(Barta Gábor történész)*

„Az első stratégiai hibát már a mozgósítás során elkövette a magyar hadvezetés. A fejetlenséget mi sem bizonyítja jobban, hogy II. Lajos is majdnem három hét késéssel indult a gyülekezőhelyre, Szapolyai János erdélyi vajda pedig egyáltalán nem csatlakozott az egyesült haderőhöz. [...] A 25-30 ezer magyar katonával szemben mintegy 50-60 ezer reguláris török had állt, amely nemcsak létszám-, de harcászati és technikai fölényben is volt.” *(Múlt-kor internetes történelmi portál)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....





--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

A külkereskedelem megoszlása irány szerint 1789-1848 között (%-ban)	
Örökös tartományokkal	87,25
A Birodalmon kívül	12,75

A külkereskedelem megoszlása termék szerint 1789-1848 között (%-ban)		
	Kivitel	Behozatal
Iparcikk	7	68
Mezőgazdasági termék	93	32

Az egy lakosra jutó ipari termelés a Habsburg Birodalomban (1841)	
Országok, tartományok	(Forint/fő)
Alsó-Ausztria	77
Felső-Ausztria	25
Csehország	27
Morvaország és Szilézia	29
Galícia	8
Erdély	7
Magyarország	5

Vasútsűrűség Európában 1850-ben		
Ország	100 000 lakosra	100 km <sup>2</sup> -re
	jutó vasútvonalak hossza (km)	
Anglia	39,3	3,40
Német területek	16,6	1,10
Franciaország	8,5	0,60
Habsburg örökös tartományok	7,8	0,50
Magyarország	1,7	0,10
Oroszország	1,0	0,01

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
<b>Vizsgapont</b>	<b>7</b>	

**20. A feladat a dualizmus korához kapcsolódik.**

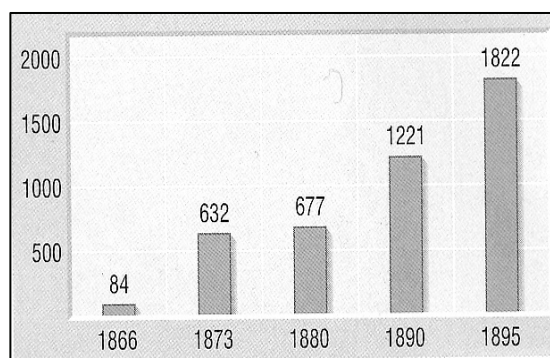
(hosszú)

**Mutassa be a források és ismeretei alapján Budapest világvárossá fejlődésének jellegzetességeit! Válaszában térjen ki a város átalakulását befolyásoló gazdasági és politikai tényezőkre, a város fejlődésének jellemző gazdasági-társadalmi hatásaira! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!**

Budapest lakossága (fő) (az elővárosok nélkül)			
Év	Buda és Óbuda	Pest	Budapest
1850	50 127	127 935	178 062
1869	70 000	200 476	270 476
1880	78 635	292 132	370 767
1890	96 999	409 985	506 384
1900	122 412	610 946	733 358
1906	143 870	656 878	791 748
1910	162 500	719 101	881 601

Vízny, vízellátás a fővárosban		
Év	Csővezeték hossza (méter)	Vízzel ellátott házak
1874	104 485	1 335
1885	218 420	6 643
1895	469 496	11 940
1905	665 404	13 453
1915	869 225	17 425

Villanyvilágítás a fővárosban	
Év	Fogyasztók száma
1895	2 954
1900	7 543
1905	15 754
1910	32 044



A magyarországi hitelintézetek számának alakulása

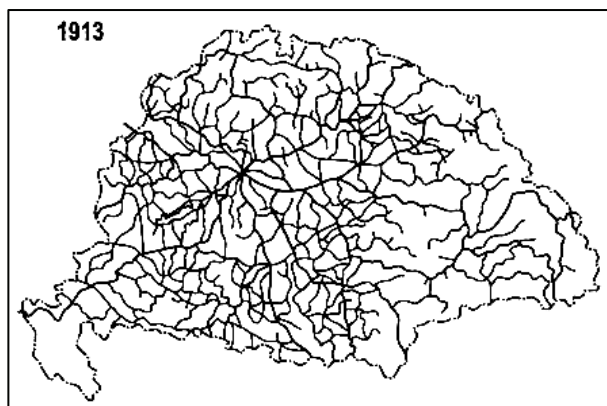
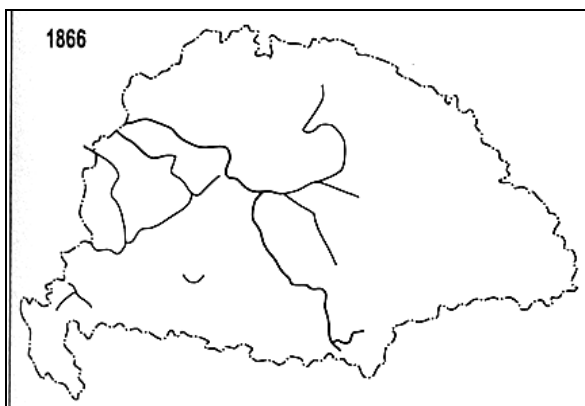
„A modern városfejlődésben kiemelkedő helyet foglalt el az egyesített és székváros rangjára emelt Budapest, amely [...] az európai ranglistán a hatodik helyet foglalta el. Növekedése a valóságban még nagyobb volt, mert szorosan hozzá kapcsolódtak a néhány évtized alatt várossá felnövő környéki községek is. [...] A korszak folyamán Budapest nemcsak az ország gazdasági, hanem kulturális fővárosává, nemcsak a politikai életet, hanem az eszméket és az ízlést is irányító központjává, nemcsak külső megjelenésében, hanem alkotó szellemében is világvárossá vált.” (Hanák Péter történész)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--



*Az Országgház (épült 1885-1904 között)*

„A budapesti tűzoltóság [...] automobilon rohan a tűzhöz, és gőzzel hajtott gépek segítségével valóságos vízáradást bocsát rája. A budapesti tűzoltók a legmodernebb tűzoltószerszámmal vannak ellátva, amelyekkel megküzdhetnek a tűzveszedelem mindenféle fajtája ellen.” (*Tolnai Világlapja; 1911*)



*Magyarország vasúthálózata 1866-ban és 1913-ban*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	OSZTÓSZÁM 3	
<b>Vizsgapont</b>	<b>16</b>	

**21. A feladat a XX. század magyar történelméhez kapcsolódik.** *(rövid)*  
**Mutassa be a források és ismeretei alapján Teleki Pál politikai pályájának jellegzetességeit, nézeteinek meghatározó vonásait!**

„Teleki első miniszterelnökségének legsötétebb lapja a numerus clausus törvénybe iktatása. Személyesen ugyan nem vett részt a törvény elfogadásában, későbbi politikai pályáján mégis büszkén hivatkozott arra, hogy a különítményesekkel szembeni fellépés mellett ez a diszkriminatív törvény is az ő nevéhez fűződik. [...] Bethlen miniszterelnök kérésére 1921-től a kormányzati politikában a kisebbségben rekedt magyarság ügyeinek egyik felelősévé lépett elő.” *(Rubicon történelmi folyóirat)*

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

„1920. július 19-én Teleki Pál grófot neveztem ki miniszterelnökké, a volt szegedi külügyminisztert, aki ezt a tárcát április óta már a Simonyi-Semadam-kormányban is betöltötte. Csonkamagyarország úgy, ahogy lehetett, hozzáfogott, hogy megnyomorított testében az életműködést megindítsa. Lassan, igen lassan szűnt csak meg a nemtörődömség, és ébredt a munkakedv. [...] És ekkor ért bennünket váratlanul Károly király őfelsége visszatérése.” (Horthy Miklós emlékirataiból)

„A cserkészlet Teleki szemében magától adódó, ám egyik legfontosabb eleme volt nemzetnevelői elképzeléseinek. [...] A Magyar Cserkészszövetség az angolszász minta alapján, de - főleg 1919 után - valláserkölcsi alapokon építkezve, erős nemzeti neveléssel igyekezett formálni a középiskolás ifjúságot.” (Ablonczy Balázs történész)

„A nemzetet vezetni kell, s a vezetésre a nemzetnek elitje hivatott. [...] A nemzet elitjéhez tartozik az, aki érezvén a nemzeti feladatot, [...] a legerősebbnek érzi a nemzethez való tartozást.” (Teleki Pál)

„Teleki Pál legtöbbit emlegetett térképalkotása a híres 'vörös térkép', [...] mely egyszerűen, ugyanakkor meggyőző módon ábrázolja a Kárpát-medence etnikai viszonyait. [...] Igen fiatalon, 1911-ben választották meg a Magyar Földrajzi Társaság főtitkárává.” (Kubassek János geográfus)

„Főméltóságú Úr! Szószegők lettünk - gyáva-ságból - a mohácsi beszéden alapuló örökbéke szerződéssel szemben. A nemzet érzi, és mi odadoztuk becsületét. A gazemberek oldalára álltunk - mert a mondvacsinált atrocitásokból egy szó sem igaz! Sem a magyarok ellen, de még a németek ellen sem! Hullarablók leszünk! A legpocsékabb nemzet. Nem tartottalak vissza. Bűnös vagyok. Teleki Pál 1941. ápr. 3.” (Teleki búcsúlevele)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	Osztószám 4	
<b>Vizsgapont</b>	<b>7</b>	

**22. A feladat a XX. század második felének magyar történelméhez kapcsolódik. (hosszú)** Mutassa be a források és ismeretei alapján a pártállam visszaállításának jellemző vonásait 1956 és 1963 között! Válaszában térjen ki politikai, gazdasági és ideológiai szempontokra is!

„Az 1956 utáni megtorláshullám [...] célpontjaivá nem társadalmi osztályok, hanem olyan egyének váltak, akik bizonyították veszélyességüket a hatalomra. [...] A forradalomban vagy az ellenállásban részt vevő aktív kisebbséggel szembeni kemény ítéletekkel egy időben Kádár kezdettől törekedett a passzív többség megnyerésére, [...] ez merőben új jelenség volt.” (Romsics Ignác történész)

Mezőgazdasági szövetkezetek 1955-1961 között			
Év	A szövetkezetek száma	A szövetkezeti tagok száma (1000 fő)	A szövetkezetek földterülete (1000 hektár)
1955	4816	306	1213
1956	2089	119	597
1957	3394	156	820
1958	3507	169	958
1959	4489	565	2620
1960	4576	960	3941
1961	4681	1221	4539

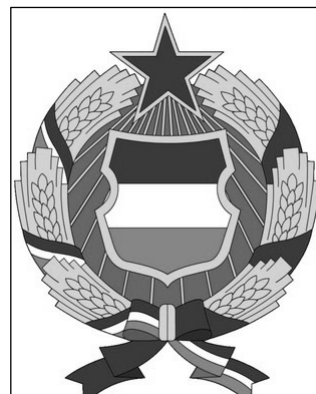
„Mi összehívhatjuk időnként az összes sajtó embereit, megmondhatja a párt és az állami szerv is, hogy egyes kérdésekben a magyar sajtó milyen vonalat vigyen. Ha nem hajtják végre a kapott utasítást, akkor egy hónap múlva megmondhatjuk: látja mit csinált, magára volt bízva, hogy mit ír és hogyan oldja meg a feladatát. Így tudjuk biztosítani, hogy felelős legyen a lapért.” (Kádár János 1957-ben)

„A vallás elleni világnézeti harc az általános osztályharc része. [...] A vallás reakciós világnézet, mert a haladás ellenségeinek egyik eszmei fegyvere. Gyökerei az osztálytársadalom és a tudatlanság. A szocializmus győzelme megszünteti a vallás szellemi alapjait – a tudatlanságot. Ez azonban hosszadalmas, évtizedekig tartó folyamat, s szívós, kitartó munkát és türelmes módszereket követel.” (Az MSZMP Központi Bizottsága Politikai Bizottságának határozatából, 1958)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fel, kommunista ifjú sereg,  
Hajnal vezesse léptedet!  
Higgy elveidben, jó karodban bízz,  
Melletted elvtárs a KISZ.

Úgy indulunk, mint zúgó vihar,  
És úgy áradunk, mint a dal.  
Édes hazánkért, a forradalmi pártért  
A néppel tűzön-vízen át.  
(Az 1957-ben megalakult KISZ indulójából)



Az 1957-ben bevezetett új  
címer

„1961 decemberében Kádár a Hazafias Népfront Országos Tanácsának ülésén mondta el híres mondatát, mely így hangzik: «Aki nincs a Magyar Népköztársaság ellen, az velünk van; aki nincs az MSZMP ellen, az vele van; aki nincs a Népfront ellen, az vele van».” (Rainer M. János történész)

„A rendőrségnek és a néphadseregnek segítséget nyújt a néphatalom, a rend, a békés építőmunka védelmében. Biztosítja a gyárak, az állami és szövetkezeti tulajdon védelmét. Védi a párt és a népi hatalom egyéb szervezeteit. [...] Tagjai lehetnek azok a munkások, szegényparasztok, tsz-tagok, állami gazdasági és gépállomási dolgozók, akik az 1919-es forradalmi harcokban részt vettek, partizánok voltak, akik 1945 előtt részt vettek a munkásmozgalomban, valamint azok, akik a felszabadulás utáni években a szocializmus építésében szilárdan hely álltak.” (Az MSZMP Központi Bizottsága Intéző Bizottságának határozata a munkásőrség létrehozásáról; 1957)

„Magyarország újra a Varsói Szerződés tagállama lett, területén 'ideiglenesen' továbbra is szovjet csapatok állomásoztak. 1957. május 27-én megkötötték a megszálló csapatok jogi helyzetét rögzítő szovjet-magyar szerződést. [...] A Kádár-rendszer egészen fennállásáig igényelte ezeket az egységeket, mert fennmaradásának biztosítékát látta bennük.” (Szerencsés Károly, történész)

„A magyar nép történelmi útjának fontos állomásához érkezett, amikor a szocialista társadalom teljes felépítésének korszakába lépett. [...] Népünk politikai-erkölcsi egysége erős. [...] A Magyar Népköztársaság [...] emberiségétől áthatva meg tud bocsátani azoknak, akik a rendszer vagy a közrend ellen vétettek. [...] A Népköztársaság Elnöki Tanácsa általános közkegyelmet rendel el.” (Részlet az Elnöki Tanács rendeletéből; 1963)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	<b>OSZTÓSZÁM 3</b>	
<b>Vizsgapont</b>	<b>16</b>	



--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

---

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

	<b>maximális pontszám</b>	<b>elért pontszám</b>
<b>I. Egyszerű, rövid feladatok</b>	<b>44</b>	
<b>II. Szöveges kifejtendő feladatok</b>		
13. Iszlám vallás	7	
14. A XVI. századi spanyol külpolitika	16	
15. Német egység	7	
16. A fejlődő országok főbb problémái	16	
17. Géza fejedelem uralkodása	7	
18. A mohácsi csatavesztés okai	16	
19. A reformkori gazdaság jellemzői	7	
20. Budapest világvárossá válása	16	
21. Teleki Pál politikai pályája	7	
22. A pártállam visszaállításának jellemzői	16	
<b>II. Szöveges kifejtendő feladatok</b>	<b>46</b>	
<b>I. + II. összesen</b> <b>Az írásbeli vizsgarész pontszáma</b>	<b>90</b>	

\_\_\_\_\_  
javító tanár

Dátum: .....

	<b>elért pontszám egész számra kerekítve</b>	<b>programba beírt egész pontszám</b>
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

\_\_\_\_\_  
javító tanár

\_\_\_\_\_  
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....